

Aslında Avrupa solunu yazmayı planlıyordum ama bu ortamda kimsenin ilgisini çekeceğini sanmıyorum. Bu nedenle uzatmadan belirtip geçeyim.

Avrupa Sol Partisi var ama Avrupa çapında herhangi bir eylemi olmadı. Toplantılar yapıp açıklamalar yayınlıyor, o kadar.

Genellikle komünist partilerinin katıldığı başka bir örgütlenme de bulunuyor. Bunlar da birkaç yılda bir toplanıp kapitalizmin kriz içinde olduğunu, kaçınılmaz çöküşün yaklaştığını içeren açıklamalar yazıp dağılıyorlar. Birkaç yıl sonra benzer açıklamayı farklı kelimelerle yazmak için yeniden toplanıyorlar.

Avrupa çapında eylem dersiniz, bulunmuyor.

Önceki bir yazımda da belirtmiştim; sosyal Avrupa'dan söz ediliyor ama propaganda sloganı olmanın ilerisinde anlamı bulunmuyor. Almanya'da Sol Parti'nin önde gelen sloganıdır ama "Bunun için Avrupa çapında ne yapıldı?" diye sorarsanız, cevabı yoktur. Aynı belirlemeyi mutlaka başka ülkelerdeki sol partiler de kullanıyordu.

Avrupa Birliği çapında asgari ücretin saptanması için Avrupa Sendikalar Birliği bile kıpırdamazken, partiler ne yapsın?

Herkes ülke çapında bir şeyler yapmaya çalışıyor, bazen başarılı da oluyor ama bu kadar... Avrupa boyutunda ortak hareket bulunmuyor.

Şimdiye kadar iki ülkede birden bağlantılı olarak gerçekleşen önemli bir grev bile duymadım.

Fransa'da Sarı Yelekliler uzun süren eylemlerine devam ederken başka ülkelerde herhangi bir dayanışma gerçekleşmiyor. Küçük gruplar mutlaka toplanıyordur ama bu kadarını da kimse duymuyor.

Nasıl yapacağını bilmiyorsan yıllardır sloganla sınırlı kalmanın önemi bulunmuyor.

Gelelim başlıktaki konuya...

Askerlik sosyolojisi varsa, devlet bilimi neden olmasın?

Bugün kütüphanede başka bir kitabı ararken Staatswissenschaft gözüme çarptı. Baktım, Batı Avrupa ülkelerindeki devletlerin son yıllardaki değişimini inceliyordu. Bildiğim bir konu, ilgimi çekmedi, derken yanındaki kitabı gördüm: The Oxford Handbook of Transformations of the State. Oxford Üniversitesi'nin çıkardığı Devletlerin Dönüşümü El Kitabı. Baktım, epeyce sayfa SSCB, Çin ve diğer reel sosyalist ülkelerde devletlerin dönüşümüne ayrılmış. 2015 baskısı ve neyse ki bu tür kitaplarda bulunan kütüphane dışına çıkarmama kısıtlaması yoktu; hemen ödünç aldım.

1990'lı yılların başlarıydı, hangi nedenle gitmişim hatırlamıyorum, Marburg Üniversitesi'nde bir ders ilanı gördüm: devletlerin yıkılış teorisi. Kaldığım yere 80 kilometre uzakta olmasa her hafta giderdim ama sonuçta gidemedim. Daha sonra bu derste aradığımı bulamayacağımı anlayacaktım. Bazı Afrika ülkelerinde devlet görünürde vardı, gerçekte yoktu; bu anlatılıyor olsa gerekti. Reel sosyalist ülkelerdeki devlet ise çökmemiş, dönüşmüştü.

Sonraki yıllarda devlet teorisini öğrendikçe Almanya'nın tanınmış devlet teorisyenlerinin neden marksist değil de materyalist devlet teorisi dediklerini anladım. Marksist devlet teorisi hayata uymuyordu. Bu teoriye göre burjuvazinin devlete hakim olabilmesi için önce belirli oranda gelişmiş olması gerekir. Pratikte ise burjuvazi devletle birlikte gelişiyor ve bu arada da onu dönüştürüyordu.

Reel sosyalist ülkelerde ise olan başka bir şeydi: burjuvazi aşağıdan yukarıya gelişmemiş, tepeden devleti ele geçirerek ve ardından devleti soyarak doğrudan tekelci aşamaya geçmişti. Bunu da ancak komünist partisinin değişik düzeydeki yöneticileri yapabiliirdi. Devlet üzerinden hızla zenginleşebilmek için buna uygun konumda bulunmak gerekir.

İlk yaptıkları iş üretim araçlarında özel mülkiyet ve miras yasasını çıkarmak olacaktı çünkü bunlar olmadan kapitalizm olmazdı.

Bu el kitabında ve burada yer alan referans kitaplardan hareketle her ülkede bu sürecin somut olarak hangi aşamalardan geçtiğini öğrenebileceğim. Genel olarak biliyorum. Önceki üniversiteyi bitirme tezimin Bulgaristan'da sosyalizmden kapitalizme geçiş üzerineydi. Oradaki örnek bazı değişikliklerle her yerde geçerlidir ama yine de öğrenmek gerekir.

Bu arada Perry Anderson'un feodalizmden kapitalizme geçişi konu alan kitabını bulup yeniden okumam gerekiyor. Yıllar önce okumuştum. Orada feodalizmden kapitalizme geçişte devletin oynadığı önemli rolü anlatıyor ve Marx-Engels'in bu konudaki basit belirlemelerine karşı çıkıyordu.

Örgüt tarihiyle ilgili kitap planladığım gibi sonbaharda biterse eğer -bu arada şimdiki üniversite de bitmiş olacak, bitirme tezinin yazımını neredeyse bitirdim- devlet teorisi konusuna yöneleceğim.

Epeyce bilgim var ama yine de okunması gereken çok kitap bulunuyor.

Platon ve Aristo'ya kadar geriye gitmenin anlamı yok; bu konudaki teorileri de biliyorum zaten... Esas olan modern devlet teorisi ve bunun Türkiye örneğidir.

Sanıldığığının aksine Türkiye özgül bir örnek değil, benzerleri bulunuyor ve genel teorideki değişimin dışına da düşmüyor.

Mesela 1970'li yıllardan sonra devletin artan oranda sivil toplumla bütünleşmesi, bu bağlamda sadece içeride değil dışarıda da genişlemesi... Bu çok önemli bir konudur ve bildiğim en az on kitap var, sürekli olarak da yenileri yayınlanıyor.

Hayat zor vesselam!